

ע.ע.
9562

פרוטוקול מס' 19 ע

מישיבת וועדת החינוך והתרבות -
מיום ג', כ"ח בשבט תשי"ח - 18.2.1958
(בשעה 11.00)

בכור :

- חברי הוועדה: ש. פרסיץ - היו"ר
- פ. זואריץ
- ח. יהודה
- ש. כפרית
- ח. כהן-מגורי
- ד. נצר
- י. סמילנסקי
- י. ש. רוזנברג
- א. רוזאל-נאור
- א. תלמי

מוזמנים: ק. כהנא

- מ. אבידור - המנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות.
- י. שריד - משנה למנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות.

סדר-היום:

1. בעית הסטודנטים הישראליים בחו"ל - הצעה לסדר היום שהעברה לוועדה;
2. סדרי ההרשמה לבתי-הספר והעברת תלמידים ממגמה למגמה - הצעה לסדר-היום שהעברה לוועדה;
3. פניית בי"ס בצלאל;
4. שונות.

1. בעית הסטודנטים הישראליים בחו"ל - הצעה לסדר-היום שהעברה לוועדה:

היו"ר ש. פרסיץ: פותחת את הישיבה.

חבר הכנסת-מינץ, שנעדר השבוע מהכנסת, העלה אחרי שובו מחו"ל את בעית הסטודנטים הישראליים בחו"ל. הוא ציין ידיעה, שנמפרסמה ב"ידיעות אחרונות", לפיה השתמדו 30 סטודנטים ישראליים הוא גם מסר אינפורמציה על השמועות המתהלכות בקשר לסטודנטים הישראליים בחו"ל, על אי-שובם לארץ וכו'. שר החינוך והתרבות העמיד, באותה ישיבה של הכנסת, את הדברים על אמיתותם. הוא מסר כי אחד הפקידים הבחירים בשגרירות שלנו בארצות-הברית - שהעתון הסתמן, כביכול, על דבריו כאשר מסר את האינפורמציה שלו, אמר שאין אמת בשמועות אלה, והוכיח שהוא לא יכול היה לומר את הדברים האלה.

ז.ע.

השר לא העלים בדבריו מחברי הכנסת את חומרת הבעיה, כפי שהיא. הוא מטר, כי נכון שהלק מהסטודנטים אינו חוזר, נכון שיש מקרים מצערים של התנהגות בלתי הולמת מצד סטודנטים ישראלים, והוא מסכים להעצרת העצין לדיון בוועדת החינוך והתרבות.

אבקש מבאי-כוח משרד החינוך, שהיתה להם בודאי האפשרות לבדוק את הבעיה, למסור לנו מה האמת בכל הדברים האלה, כדי שנוכל לקבוע עמדה.

מ. אבידור:

מספר הסטודנטים שלמשרד החינוך והתרבות יש טיפול ישיר בהם הוא קטן. רק הסטודנט הנזקק למטבע חוץ בא במגע עם משרד החינוך והתרבות, ואילו מספר היוצאים להשתלמות הוא הרבה יותר גדול. ליד משרד החינוך והתרבות ישנה וועדה בינמשרדית, שמשתתפת בה: נציג משרד החינוך והתרבות כ"ו"ר, נציג משרד האוצר ונציג משרד ראש הממשלה, כלומר, הפועצה המדעית. וועדה זו דנה בכל בקשה להקצבת מטבע חוץ לשם נסיעה להשתלמות.

יש לנו ידיעות מהנציגות שלנו בחו"ל על כך שנמצאים כיום בחו"ל כאלפיים איש, מהם 318 מקבלי הקצבה של מטבע חוץ. נמצאות בטיפול ובדיון עוד 10 בקשות להקצבת מטבע חוץ לשם נסיעה ללימוד רפואה, 5-6 מהן יאושרו. מבין 318 הסטודנטים המקבליים הקצבה של מטבע חוץ, 190 אושרו בשנים קודמות ו-128 אושרו לאחרונה.

ועוד תופעה מעניינת: בשנה שעברה קיבלו 290

איש הקצבה של מטבע חוץ - השנה רק 190, ז.א. 100 איש אינם זקוקים השנה להקצבה של מטבע חוץ, או שיצאו להשתלמות של שנה אחת, או שבינתים הסתורו בעבודה ואינם נזקקים למטבע חוץ, ועל-כן עם 100 איש אלה כמעט ואין למשרד כל מגע.

אגב, מספר מקבלי הקצבה של מטבע חוץ מהמדינה ירד בשנים האחרונות. הוא הגיע בשנת 1952/3 ל-850, ועכשיו מגיע ל-318, וזה לא רק בגלל העובדה שאין יד ההורים משגת עכשיו לתמוך בלימודי הבנים, אלא גם מפני שמחמירים יותר באישור הקצבות מטבע חוץ. אין מקציבים מטבע-חוץ למי שאין לו תואר ראשון, כך שרוב היוצאים להשתלמות יוצאים לתקופות קצרות, להשתלמות במשך שנה, או לקבלת תואר גבוה יותר.

קשה לומר בדיוק מה מידת האמת בשמועות על

ירידת הסטודנטים. הדבר טעון בדיקה, והתחלצו בג. יש להבחין בבדיקה זו בין שני סוגים: הסטודנטים שיצאו משנה זו ואילך, והסטודנטים שיצאו בשנים הקודמות. לגבי הסטודנטים שיצאו משנה זו ואילך, הבדיקה קלה; כינסנו את באי-כוח משרד הפנים, משרד המשטרה ומשרד החוץ, ומעכשיו נקבל אינפורמציה על כל סטודנט העוזב את הארץ, ונוכל לדעת מי הם החוזרים. הבעיה מתעוררת לגבי הסטודנטים שיצאו במשך 9 השנים הקודמות.

לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, יצאו

את הארץ מקום המדינה ועד עכשיו כ-250,000 איש, וחזרו למעלה מ-200,000 איש. הבדיקה הראשונה שכבר נעשתה העלתה, כי מבין 250,000 איש שקיבלו היתרי יציאה, כ-9500 איש הצהירו על כך שהם יוצאים להשתלמות, ביניהם בודאי כאלה שהצהירו זאת רק לצורך קבלת הויזה. לעומת זאת, מבין 250,000 איש שיצאו את הארץ חלק מהם בודאי לוטר, ולא ציין זאת מאחר שבארצות מסויימת, כמו אנגליה, קשה לקבל ויזה לצורך לימודים.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בודקת עכשיו, לפי בקשתנו, כמה מבין 9500 איש, שהצהירו כי הם יוצאים להשתלמות, אינם כיום בארץ, וכן היא בודקת מה גורל 50,000 איש, - ההפרש בין היוצאים את הארץ לבין החוזרים. הרשימות תישלחנה לנציגותינו בארצות השוכנות, וכל נציגות תברוק את המצב בארצה. אגוד חושבים כל במשך חדשים אחדים תהיה לנו אינפורמציה על כל אלה שיצאו את הארץ עד כה, ואז נוכל לערוך בדיקות אישיות.

יש לציין, כי החזילו לצאת להשתלמות בעיקר בשנים 1953/4, ביניהם כאלה הלומדים ל-3 תוארים, ליסודים הנמשכים 7-8 שנים, וכן יש להם רשות, לפי החוק האמריקני, לעבוד במשך 18 חדשים לאחר סיום הלימודים, כך שאין למנות אותם בין היורדים.

אנו יודעים כי ישנם שני גורמים לירידת

1. תנאי העבודה, בעיקר בארצות הברית, מושכים מאוד;
2. קשיי הסידור בארץ.

ישנן שתי דרכים כדי לעמוד נגד הפיתויים

1. לשמור על קשר אמיץ יותר; 2. להקל, עד כמה שאפשר, את חזרתם לארץ.

אשר לשמירת הקשרים עם הסטודנטים הישראליים

בחול"ל, הוקמה במשרד ראש הממשלה לשיתוף מיוחדת המטפלת בעניין זה, אשר לא רק מטפלת אינפורמציה על הנעשה בארץ, כי אם גם ידיעות על משרות טובות בארץ, הן בממשלה והן בבתי-חרושת ובמשרדים פרטיים. כן מקיימים פגישות בין הסטודנטים ומומחים מהארץ.

נבטו כמה אמצעים להקלת שובם של הסטודנטים

לארץ, כמו הקלות במכס, וכן וויתור על מס-נסיעה להורים הקונים לבניהם החוזרים ארצה את כרטיס הנסיעה בארץ.

כן באנו לדברים עם משרד ראש הממשלה ומשרד

העבודה, על-מנת לאפשר לסטודנטים מומחים החוזרים ארצה להרשם לשיכון עממי מבלי לחכות שנים בתור. יש מקרים של סטודנטים החוזרים ואחר-כך יורדים, ולרוב בגלל חוסר שיכון.

אנו מטפלים גם בהבטחת מקומות עבודה

לסטודנטים חוזרים עוד לפני שסיימו את לימודיהם.

בין הסטודנטים שיצאו להשתלמות כלולים גם

אלה שיצאו להשתלמות במשך 3-4 חודשים, ע"י האו"ם או באופן אחר. לאחר שנקבל את האינפורמציה הסדוויקת מהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, נוכל להבחין בין שני הסוגים האלה.

חבר-הכנסת מינץ דיבר על כך שהסטודנטים

היור"ש פרטיזן:

הישראלים מתנכרים לחיים היהודיים בחול"ל, שהם מתרחקים מיהודי המקום.

יתכן שיש כאלה, אולם אסור להוציא לעז על

מ. אבידור:

כולם, אם להשוות את הסטודנטים הישראליים

לסטודנטים של מדינות ערב, הרי הסטודנטים הערביים מקבלים תמיכות גדולות מהוריהם וממשלותיהם ויכולים להקדיש מזמנם לתעמולה ערבית. הסטודנטים הישראליים לא רק לומדים, אלא חלק מהם מתפרנס בעצמו, ויש לציין כי לימודיהם משביעים רצון. יתכן שאין לסטודנטים יזמה עצמית, אך כאשר

ע.ע.

הקונסוליות שלנו פונות אליהם, הן תמיד בעבות. בארצות-הברית יש אוניברסיטאות שאין בהן סטודנטים ישראלים ויש בהם סטודנטים ערביים, המנהלים תעמולה אנטי ישראלית חריפה מאוד. נכון שבארצות אירופה אין הסטודנטים שלנו פעילים, אבל בודאי אין פונים אליהם. איבני אומר שכל הסטודנטים שלנו הם שליחים טובים, אבל יש ביניהם שליחים טובים מאוד.

י. ש. רוזנברג:

איבני חושב שאנו צריכים לטפל בסטודנטים שלא קיבלו הקצבה של מטבע חוץ. יתכן שהתנהגותם של חלק מהם איבנו משביע רצון, אולם זו בעיה כללית של הישראלים הנמצאים בחו"ל. עלינו לצמצם את טיפולנו באותם הסטודנטים שקיבלו הקצבה של מטבע חוץ. לגבי הסטודנטים שקיבלו הקצבה של מטבע חוץ, עלינו לחייבם לחזור ארצה, או להחזיר את הכספים שהמדינה השקיעה בהם, ואפילו לנקוט בסנקציות בעניין זה. כן יש לנקוט בסנקציות לגבי הסטודנטים שהתנהגותם איבנה משביע רצון. לשם כך צריך להיות קשר הדוק בין הקונסוליה הישראלית לבין הסטודנטים שבאותה ארץ.

אני תומך בהקלות הגינות לסטודנטים החוזרים במסע וזיתור על תשלום מס-נסיעה. מאידך, איבני חושב שצריך להבטיח להם שיכון, כי במה עדיף גורלם מגורל הסטודנטים שלמדו בארץ? אולם איבני מציע להתערב בנקודה זו, כי יש לכך שיקולים שונים.

י. סמילצקי:

בויכוח זה, כמו בויכוחים אחרים, הסכנה העיקרית היא בהכללות, ואין מסוכן מהכללות לאמת ולסטודנטים.

אשר להתזכרות ליהודי המקום, קשה לעשות הכללות גם בעניין זה. אי-אפשר להתעלם ולומר כי המצב בשטח זה משביע רצון, כי יש אחוז ניכר של סטודנטים ישראלים המצטרפים ליהודי המקום. התזכרותם נובעת מגורמים שונים: יש כאלה הטוענים שהם רוצים ללמוד את שפת המקום ואינם רוצים לדבר אידיש; יש כאלה הטוענים שהם שקועים בלימודיהם ואינם פנויים לדברים אחרים, וישנה סיבה רצינית אחרת: רוב היהודים היושבים בחו"ל הם דתיים, בעוד שחלק גדול מהסטודנטים היוצאים להשתלמות אינם דתיים, וקיימת אי-הבנה על רקע זה. יש כמובן אחוז מסויים שעושה זאת "להכעיס".

יש לציין עוד תופעה - הרגשת עליונות. סטודנט ישראלי בחו"ל מרגיש עצמו בעלה מכל היהודים במקום.

אולם אין להכליל התנהגות זו לגבי כל הסטודנטים. הדוגמאות הבולטות הן הפאקרות את העיניים, ועליהם גוזרים גזירה שווה.

הבעיה העיקרית לגבי הסטודנטים היא הרגשת הבדידות והביתוק. יש להם הרגשה שהם חוטאים בעצם העובדה שהם בחו"ל.

אין איש שיתעניין בגורלם ובהתקדמות לימודיהם. לא תמיד הקונסוליות מטפלות בהם. אין לסטודנטים אל מי לפנות, ואז נוצרים הטיפוסים של הסטודנטים בכתי קפה ובסדרכות, ודוקא אלה אינם לומדים. יש כאלה שיצאו ללמוד, ומכל מיני סיבות נשמטו, ואלה מהווים בעיה. אע"פ שאין לבעיה זו כמויות גדולות, יש לה לפעמים אפקט איכותי בלתי רצוי. יש כאלה שאינם עושים מאומה, מניעים לידי התנוונות איומה.

יש לטפל בסטודנטים הישראליים תוך כדי היותם בחו"ל. כל שליח היוצא מטעם משרד החוץ צריך להיות מוכן מראש לטפל גם בבעיה זו, אולם לא בכל מקום אפשרי הדבר.

ע.ע.

אם יש צורך בהחטרות - יקבעו אותם עד לצאת
הסטודנט מהארץ. לאחר שיצא, יש צורך בקשרים ומאור פנים; שיהיה להם עם מי
לדבר, עם מי להתייעץ, היכן לקבל אינפורמציה, עידוד והדרכה, אז תהיה
לסטודנטים הרגשה אחרת ונאבד פחות אנשים.

היה רצוי שריונו על נושא זה יתקיים

בנוכחות איש משרד החוץ.

אף אני סבורה כי מן ההכרח שיהיה נוכח בדיון
זה נציג משרד החוץ.

א. רוזיאל-נאור:

כמו לגבי הנוער, גם לגבי הסטודנטים מביאה

הבדיקות היתירה לידי התפרעות.

ידוע ההבדל בין מצב הסטודנטים הישראליים למצב
הסטודנטים הערביים. לסטודנטים הערביים דואגים מבחינה כלכלית, ועל-כן הם
פנויים לעריכת תעמולה פרו-ערבית. הסטודנטים הישראליים לפעמים הם בודדים
בתוך מספר גדול של ילדי המקום ושל סטודנטים ערביים, ולפעמים הם גם בודדים
באופן אבסולוטי.

על כן, מוטלת חובה על משרד החוץ ומשרד החינוך
והתרבות לארגן את הנספחים התרבותיים, על-מנת שלא רק יפוצו את תרבות ישראל
ולא רק ייצגו אותה ויקיימו קשרים מתאימים, אלא גם יעמדו בקשר עם הסטודנטים
הישראליים וידאגו להם.

אין זה נכון שכל הסטודנטים יוצאים עם ערכים
של כנעניות במקום יהדות, אולם חלק מהם מתנהג דוקא "להכעיס". כלפי פנים
אפשר להתייחס לכך מנקודת האות שונות, אולם כלפי חוץ עלינו לדאוג להסברה
והכוונה של הסטודנטים היוצאים להשתלמות, מכיון שהם אינם יוצאים סתם
בבודדים.

יש לאשר יציאה להשתלמות רק במקרים שיש הצדקה
לכך, וכל סטודנט שיציאתו אושרה צריך לדעת שהוא חייב גם לייצג את מולדתו,
ואני חושבת שהוא בעצמו ימצא בזה ענין ותוכן. הכוונה כזאת תיתן לסטודנטים
הרגשה של שליחות ותשנה הרבה מאופן התנהגותם. אני יודעת, מתוך סכתבים
שהגיעו אלי מאמריקה, איזה ערך חיובי לפעולת ההסברה של אותם הסטודנטים
שהסכימו ללכת למקומות מרוחקות שיש בהם מעט מאוד סטודנטים ישראליים, ועל-
כן אני חושבת שיש לדברים האלה חשיבות רבה.

ההרגשה של עליוניות אפיינית לדור הצעיר
שלנו. במידה מסויימת בודאי שהסטודנט הישראלי בעלה על היהודי בחו"ל שאינו
חושב לעלות ארצה, אולם זו בעיה כללית יותר שלא נפתור אותה כרגע.

אני מציעה שגם השגרירויות שלנו וגם הסניפים
של ההסתדרות הציונית בכל מקום צריכים להקים מוסד מסויים, מעין ועד לפען.
הסטודנט הישראלי, מוסר שיטפל וידריך אותו, כי לפעמים השפעתו של צעיר ישראלי
ישראלי יכולה להיות מכרעת לגבי קהילה שלימה.

לי נדמה שמקור הרע הוא לא בהתנהגות
הסטודנטים הישראליים בחו"ל, אלא מדוע הם

הי"ר ש. פרטיץ:

מתנהגים כך, ובזה אשם, לדעתי, החינוך שאנו נותנים בארץ - ועל כך עלינו
לתת את דעתנו. אולם על כך נדון - לפי בקשת חברי הוועדה - בנוכחות נציג
משרד החוץ.

ע.ע.

ס. אבידור:
 הבעיה איננה כל-כך לגבי אלה הטקלים הקצבה של מטבע חוץ - על אלה יש ביקורת, בדיקה ושליטה, ויש גם התחייבויות לחזור. אולם אלה מהווים רק 14%, ועיקר הדאגה הוא דוקא לגבי 86% הנוותרים.

הטיפול בסטודנטים הישראליים בחו"ל נעשה ע"י הנציגויות והקונסוליות שלנו, והן עושות כמיטב יכולתם. מגען הרשמי עם הסטודנטים נעשה ע"ז שהסטודנטים חייבים להרשם. הסטודנטים עד גיל 40, החייבים בשירות מילואים, חייבים להתייצב בקונסוליות, שניתנה להן הסמכות להאריך את השחרור מההתייצבות למילואים, ועל יסוד סידורים שעשינו עם משרד החוץ, תובעים מכל ישראלי הבא לאריך את השחרור משירות מילואים לציין אם הוא סטודנט, או לא, ואנו מקבלים את העתקי השאלונים של הסטודנטים, כך שאנו יכולים לעקוב גם אחרי הסטודנטים שלא קיבלו הקצבה של מטבע חוץ.

היתה הצעה להפסיק את הדרכון הישראלי, הניתן לשנתיים, למי שאינו לומד. בעיה זו מעסיקה את משרד החוץ במידה רבה, ייתכן מאחר שאין אצלנו מושג של חושב קבוע בחו"ל, וביטול דרכון אפשרי רק מסיבה פלילית.

בדרך-כלל, לנציגויות שלנו בחו"ל חסר כוח אדם. אין לנו אף נספח לסטודנטים, בעוד שלשגרירות מצרים ובושינגטון יש שלושה נספחים המטפלים רק בסטודנטים. ויש הגדול בין נספח לתרבות לנספח לענייני סטודנטים. הנספחים שלנו לתרבות אינם בתקן של משרד החוץ, כי אם של הסוכנות. תפקידם לפעול יותר בקרב האוכלוסייה היהודית במקום, ולא בקרב הסטודנטים. מלבד הנספח לתרבות בקונסוליה הכללית בניו-יורק, אין בתקן של משרד החוץ נספחים לתרבות. הקונסולים פועלים בשטח זה, אבל זה מחוץ לתפקידם. לו יכולנו למנות נספח מיוחד לסטודנטים, היה זה מקל על פתרון הבעיה.

קיימת בארץ פלקציה חמורה מאוד באישור יציאת ישראלים להשתלמות. הבעיה העיקרית היא בעית הטיפול בסטודנטים בחו"ל. אם ימונן אנשים מיוחדים לתפקיד זה, בודאי שהטיפול יהיה טוב יותר.

היור"ש פרסיץ:
 נחזור לדון בבעיה הסטודנטים הישראליים בחו"ל כאשר נדון בתקציב ההשכלה הגבוהה, ואז נזמין גם את באי-כוח משרד החוץ.

2. סדרי ההרשמה לבתי הספר והעברת תלמידים ממגמה למגמה - הצעה לסדר-היום שהעברה לוועדה:

ק. כהנא:
 המדובר לגבי מקומות שיש בהם בי"ס אחד וההורים מביעים רצונם להקים בי"ס בעל מגמה אחרת.

שר החינוך והתרבות הביע כמה פעמים במסגרת את הדעה, כי מכיון שנאמר בחוק ששר החינוך יתקין תקנות בקשר להעברת תלמידים ממוסד למוסד, הקי הדבר אפשרי רק אם קיים במקום מוסד שני בעל מגמה שניה, ואם לא קיים מוסד כזה, אין אפשרות להביע את הרצון להעברה ממוסד למוסד. אם פירוש זה נכון, צריך לתקן את החוק על-מנת לאפשר העברת תלמידים ממגמה למגמה.

כאשר הקואליציה התייצבה בפעם הראשונה, הודיע ראש הממשלה כי קיים הסכם בקשר לתיקון הנ"ל, שר החינוך אמנם

הודיע שעומדים לתקן את החוק, אך הדבר לא נעשה, ואני מפקפק אם יעשו זאת עד למועד הרישום לשנת הלימודים הבאה.

אינני מתכוון רק ל"שובים" שהאוכלוסיה בהם התחלפה. ישנם גם מקרים של עולים חדשים שלא הבינו את כל הבעיה, וצווחים במגמה מסויימת, ואחר-כך רוצים לעבור למגמה אחרת.

אם אין אפשרות להכניס כעת את התיקון המתאים בחוק, הייתי מציע כשלב ביניים לקבוע הוראת שעה להסדר הבעיות הנ"ל.

הבעיה השניה שעוררתי נוגעת לבי"הם של החינוך המוכר, לפי המצב הקיים, קיימת אפשרות להעביר במשך השנה, ללא כל הגבלה, ילדים מבי"הם של החינוך המוכר לבי"הם הממלכתי, למרות שישנן הגבלות בקשר להעברה ילדים ממוסד ממלכתי למוסד ממלכתי אחר. הנימוק לכך הוא, כי חוק חינוך חובה מאפשר חינוך חייבם לכל ילד, בעוד שהחינוך בבי"הם המוכר איננו חייבם. סידור זה מערער את יציבותו של החינוך בבי"הם המוכר, איננו מאפשר תכנון הלימודים בצורה סדירה. אנחנו מציעים לתקן את החוק בכיוון זה, שלא תהיה אפשרות של העברה במצב שנת הלימודים. גם בענין זה ישנה הסכמה עקרונית מצד שר החינוך והתרבות, אולם הביצוע טרם יצא לפעול.

י. שרייב:
לגבי הבעיה הראשונה, קודם כל, צריך לקבוע על מה המדובר. נכון שלפי החוק, קיימת אפשרות של העברה ממוסד למוסד, ולא ממגמה למגמה. בדרך כלל, בישובים גדולים קיימים שני מוסדות. הבעיה מתעוררת רק לגבי ישוב קטן, שיש בו רק 60-80 תלמידים, ולפעמים גם פחות. ברור שבישוב כזה אין אפשרות להקים שני מוסדות חינוך. אנו עושים השנה מאמצים לפתור בעיה זו ע"י הקמת בתי-ספר איזוריים. לפי התקנות, אם הורים של 25 תלמידים לפחות מסני גילים מבקשים לפתוח מוסד בעל מגמה שניה, עלינו לעשות זאת.

אשר להעברת מוסד חינוכי ממגמה למגמה, ההעברה צריכה להיות לפי דעת הרוב, שעל המיעוט לקבלה, אולם אין קובעים את דעת הרוב? בימי הוועד הלאומי היו עורכים משאל, והיו כללים מסויימים לעריכת המשאל: קודם כל, הרשות המקומית צריכה לבוא בתביעה לעריכת משאל, אחר-כך מספר מסויימים של הורים צריך להביע את רצונו לעריכת המשאל, ורק אחר-כך מקיימים את המשאל. נניח שנחדש את האינסטיטוציה של המשאל, מתעוררת השאלה כמה הורים צריכים להביע את דעתם לעריכת המשאל, מה צריך להיות הרוב שיקבע את המגמה, ואחר-כך מתעוררת השאלה: מה יהיה אם המיעוט לא ירצה ללמוד במגמה השניה. מתעוררת שאלה נוספת: מה יהיה אם בי"הם עבר ממגמה למגמה, ובשנה הבאה באים בבקשה הפוכה? כל העברה ממגמה למגמה, פירושה - החלפת כל המורים, החלפת המנהל ושינוי תכנית הלימודים. נניח שנקבע, כי אפשר להעביר מוסד ממגמה למגמה רק פעם ב-8 שנים; מה יהיה אם התושבים לא יתחשבו בקביעה זו ויבקשו מוסד בעל מגמה אחרת? הדבר יביא רק להרס הישובים מבחינה משקית וחברתית.

משרד החינוך טיפל בשנים האחרונות בסוגיה זו, הקדיש לה הרבה זמן ומחשבה, אך לא מצא לה תיקון, בגלל צרור הבעיות שהעליתי, ועדיין לא העליתי את כולן. משרד החינוך ממשיך לטפל בשאלה זו, ובסופו של דבר יצטרך להגיע לאיזה שהוא סיכום.

האם זה חזיון נפוץ?

י. סמילנסקי:

ע.ע.

השנה הוא הקיף 6-7 ישובים, אבל הוא יכול להקיף גם 20-50 ישובים.

י. שריר:

משרד החינוך יוסיף לספל בשאלה זו ויחפש דרך

אך בטווח של זמן להביא לכנסת הצעה שתהיה הרע במיעוטו. יש לנו חששות כבדים כי בעת ההפגנות לא תיפתר גם לאחר שנפתור את הבעיה הנ"ל, מאחר שאנשים אינם מתחשבים בחוקים שנקבעו.

ג'נרל ש. פרסיץ:

השאלה היא נכבדה מאוד - אנו חוזרים בשעה רעה למשטר הזרמים בעצם, משטר הזרמים חוסל רק בחלקו, היא חוסל רק בין הזרם הכללי וזרם העובדים, אבל קיימים עוד שני זרמים אחרים הקמים על הזרם המאוחד, או ליהפך. אי-אפשר לפתור את הבעיה ע"י רישום בלבד. אנחנו צריכים לבדוק שוב את אשיות החינוך הישראלי, וזאת לא נוכל לעשות על רגלי אמת. לא נתחמק מליצון הבעיה - בשלב את הדיון על כך עם הדיון על התקציב.

3. פניית בי"ס בצלאל:

אנשי מציעה לדון על פניית בי"ס בצלאל אגב הדיון על התקציב.

ה'ו"ר ש. פרסיץ:

אנשי סניף שמציעו מוסד זה מחייב דיון סבורד, והייתי מציע לקיים דיון זה בהשתתפות מנהל המוסד.

י. סמילנסקי:

4. ש ו ר ו ת:

כמה מחברי הוועדה הציעו להזמין את ד"ר ברגסון כדי להרצות בפני חברי הוועדה וחברי הכנסת על בעיות החינוך הפרוגרסיבי, ועל החינוך הפרוגרסיבי והשפעתו על חיי החברה בארצות-הברית. באתי בדברים עם ד"ר ברגסון, והוא הסכים לכך.

ה'ו"ר ש. פרסיץ:

הוחלט לקבוע את ההרצאה ליום ג', 4.3.58, בשעה 19.00.